

Tuik Finland Oy

YVA-selostus, Tuik Finland Oy, palvelinkeskusalueen laajennus, Hamina

Perusteltu päätelmä

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla (jäljempänä YVA-laki).

1 Hanketiedot

Hankkeen nimi ja sijainti

Palvelinkeskusalueen laajennus, Hamina.

Hankkeesta vastaava on Tuik Finland Oy. Arviointiselostuksen on laatinut Anthesis Finland Oy.

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista

Tuik Finland Oy:llä on Haminan Summassa kuusi palvelinkeskusta. Alueen seitsemäs palvelinkeskus on jo saanut ympäristöluvan ja palvelinkeskuksen maanrakennustyöt on aloitettu. Tuik Finland Oy on alustavasti suunnittelemassa alueen laajennusta neljällä uudella palvelinkeskuksella (palvelinkeskuksset 8–11). Yhtiö ei ole tehnyt eikä ole välittömästi tekemässä päätöstä uusien palvelinkeskusten rakentamisesta. Arvioitu aikataulu palvelinkeskuksen laajennukselle on 10–15 vuotta mutta aikataulu liittyy suuria epävarmuuksia.

Laajennuksen jälkeen palvelinkeskusalueen pinta-ala on 174 ha. Palvelinkeskusalue sijaitsee noin 4,5 km Haminan keskustasta lounaaseen

20.6.2024

vanhan Summan paperitehtaan alueella, joka rajautuu lounaassa Summanlahteen ja kaakossa Hillonlahteen. Palvelinkeskuksen laajennusosa on täällä hetkellä pääosin sekametsää, matalammissa painaumuksissa on paikoin soistumia. Kuivemmillä alueilla metsät ovat mäntyvaltaisia ja paikoin esiintyy kalliopaljastumia korkeammilla kohdilla, joissa maaperä on ohutta.

YVA-menettelyssä selvitetään Haminan palvelinkeskuksen neljän uuden palvelinkeskuksen rakentamisen ympäristövaikutukset. Nämä vaikutuksen kuvataan arviointiselostuksessa rakennusvaiheen vaikutuksina. Lisäksi arvioidaan kaikkien 11 palvelinkeskuksen toiminnan aikaisia ympäristövaikutuksia. Nämä vaikutukset on kuvattu arviointiselostuksessa toiminnallisen vaiheen vaikutuksina. Toiminnalliseen vaiheeseen liittyy kaksi arvioitavaa vaihtoehtoa:

- VE1: kaikkiin uusiin palvelinkeskuksiin rakennetaan merivesipohjainen jäähdytystorneihin perustuva jäähdytysjärjestelmä
- VE2: palvelinkeskuksiin 9—11 rakennetaan ilmajäähdytys ja palvelinkeskus 8 käyttää merivesipohjaista jäähdytystorneihin perustuvaa jäähdytysjärjestelmää

YVA-ohjelmavaiheen vaihtoehtoa 2 on muutettu siten, että palvelinkeskus 8 käyttää merivesipohjaista jäähdytystä. Palvelinkeskuksen 8 osalta ilmajäähdytyksen ei todettu olevan toteuttamiskelpoinen vaihtoehto.

Myös hankealueen rajaa on muutettu hieman YVA-ohjelmassa esitetystä rajauksesta vastaamaan YVA-ohjelman jälkeen tehdyn kiinteistökaupan jälkeistä rajausta. Muutos on pieni ja rajautuu ainoastaan kiinteistön itäisimpään osaan. Tämän lisäksi rakennusten sijoitteluun ja numerointiin on tehty pieniä muutoksia.

Palvelinkeskuksen laajentaminen edellyttää laaja-alaisia louhinta- ja maanrakennustöitä. Louhittavalta alueelta poistetaan pintamaakerros, jonka paksuus vaihtelee ja on keskimäärin 0,3 m. Kallio louhitaan alueella noin tasoon 12,1–17,1 m N2000-tasossa. Louhintamäärä on 1,9 milj. m³ ja pinta-ala 56 ha. Alueella tehtävien täyttöjen määrä on noin 1,1 milj. m³.

Merkittävimmät toiminnallisen vaiheen aikaiset vaikutukset aiheutuvat palvelinkeskusten jäähdytystarpeesta ja ilmajäähdytyslaitteiden melusta sekä varavoimageneraattoreiden koekäyttöihin liittyvästä melu- ja ilmapäästöistä.

2 Asian vireilletulo

Hankkeesta vastaava Tuike Finland Oy on saattanut hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) vireille toimittamalla ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) yhteysviranomaiselle Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Arviointiohjelma oli nähtävillä 24.1 – 24.2.2023 ELY-keskuksen ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla ja yhteysviranomaisen antoi siitä lausuntonsa 24.3.2023.

Hankkeesta vastaava toimitti 20.3.2024 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) sen käsittelyä ja perustellun päätelmän antamista varten.

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy YVA-lain liitteen 1 kohdan 7a perusteella; kattila- tai voimalaitokset, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia sekä kohdan 2 b perusteella; kiven, soran tai hiekan otto, kun ottamisalueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria, tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa.

3 Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 28.3. – 27.5.2024. Kuulutus ja arviointiselostus liitteineen julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/ → Kaakkois-Suomi ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/tuikefinlandoypalvelinkeskusYVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty 27.3.2024 Haminan kaupungille julkaistavaksi kaupungin verkkosivuilla. Lisäksi arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Reimari lehdessä 3.4.2024 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa Kouvolan Salpakeskuksessa (Salpausselänkatu 22) sekä Haminan kaupungin kirjaamossa (Puistokatu 2).

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus 10.4.2024 klo 17:00 Vehkalahtisalissa, osoitteessa Ruissalontie 8, Hamina.

Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä seitsemän henkilöä. Yleisötilaisuudessa esiin nousi mm. hankkeen työllistävä vaikutus Haminan alueella sekä suoraan että välillisesti. Lisäksi keskusteltiin hankkeen aikataulusta.

4 Arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle yhdeksän lausuntoa eikä yhtään mielipidettä.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä.

Yhteenveto lausunnoista

Yleistä

Lausunnoissa katsotaan, että hanke ja sen vaikutukset on kuvattu arviointiselostuksessa riittävällä tarkkuudella ja arviointiselostus antaa pohjan mahdollisille myöhemmille lupaprosesseille.

Kallio- ja maaperä sekä luonnonvarat

Palvelinkeskuksen laajennus vaatii laajoja kalliolouhintoja vaihtoehtoista riippumatta. HaminaKotka Satama Oy:n lausunnossa tuodaan esiin sataman mahdollisuus ottaa vastaan ylijäämälouhetta ja näin voidaan välttää pitkät siirtomatkat ja edistetään maa-ainesten kierrätystä.

Luonnonvarojen käytön osalta palvelinkeskuksen hukkalämmön hyödyntäminen nähdään lausunnoissa tärkeäksi. Todetaan, että maakuntakaavan lisäksi rannikolle on laadittu strateginen merialuesuunnitelma, jonka merkinnät tulisi kuvata osana hankealueen kaavoitustilannetta. Merialuesuunnitelmassa on tunnistettu palvelinkeskuksen hukkalämpöpotentiaali ja se on merkitty suunnitelmaan erityisalueeksi. Arviointiselostuksen julkaisemisen jälkeen mediassa on kerrottu Haminan Energia Oy:n alkavan hyödyntää palvelinkeskusten hukkalämpöä.

Pohja- ja pintavedet

Pohjavesivaikutusten osalta todetaan Ruissalon vedenhankintaa varten tärkeän (1 luokka) pohjavesialueen sijoittuminen lähelle hankealuetta. Vaikka hankealue ei itsessään sijaitse luokitellulla pohjavesialueella, tuodaan esiin louhinta-alueen ja pohjavesialueen välisen kallioalueen hydrauliseen yhteyteen liittyviä epävarmuuksia ja todetaan mahdollinen lisätutkimustarve alueella.

Arviointiselostuksessa on esitetty hulevesien määrän nousevan 2,8-kertaiseksi nykyisestä. Lausunnossa todetaan, että rakentamisvaiheen aikaisten hulevesien vaikutusten hallintaa vesistövaikutusten ehkäisemiseksi tulee tarkentaa toiminnalle haettavan ympäristöluvan

20.6.2024

yhteydessä. Lisäksi muistutetaan, että alueen toimintojen suunnittelussa tulee varmistaa, että lisääntynyt hulevesien määrä ei aiheuta tulvimista alueen teillä tai ojissa.

Hillolahden alueen huomionarvoinen kasvi- ja eläinlajisto on myös tuotu esiin. Hankkeen vaikutukset Hillolahteen tulisivat sedimentti- ja kiintoainepitoisten hulevesien kautta. Kielteisten vaikutusten ehkäisemiseksi tämä tulee huomioida rakentamisen aikaisessa vesienhallinnan suunnittelussa. Lisäksi louhintatöissä käytettävät räjähdysaineet voivat hulevesien mukana aiheuttaa kuormitusta Hillonlahteen. Lausunnon mukaan hulevesien tarkkailu tulee sisällyttää louhintatöihin haettavan ympäristölupaan.

Luonto ja luonnonsuojelu

Lausunnoissa tuodaan esiin alueen havaitut luontodirektiivilajit liito-orava ja kirjoverkkoperhonen. Molempien lajien osalta todetaan, että lajien elinolojen säilyminen sekä liito-oravan kulkuyhteys tulee alueen tulevien toimintojen suunnittelussa varmistaa.

Liikenne

Lausunnoissa tuodaan esiin erityisesti rakentamisen aikainen liikenteen määrän kasvu. Kuljetusten turvallisuus nähtiin tärkeänä, samoin liikenteen sujuvuus huomioiden myös muut alueen merkittävät logistiset tarpeet. Todetaan myös, että hankkeen vaikutuksia raide- tai vesiväyläliikenteelle ei ole arvioitu.

Melu, pöly ja tärinä

Melu todetaan lausunnoissa yhdeksi merkittävimmistä ympäristövaikutuksista. Sitä aiheutuu sekä rakentamisvaiheessa että palvelinkeskuksen toiminnallisessa vaiheessa. Erityisesti rakentamisen aikaiset laajat louhinnat ja kiviaineksen murskaus aiheuttavat melua, tärinää ja pölyämistä. Lausunnoissa korostetaan haitallisten vaikutusten torjuntatoimia sekä tarvittaessa torjuntatoimenpiteiden tehostamista.

Lausunnoissa tuodaan esiin ympäristölupavaiheen tarkemmat melu- ja tärinäselvitykset sekä tarvittavat seurannat.

Ihmisten hyvinvointi ja elinot

Lausunnoissa tuodaan esiin melua, pölyämistä ja tärinää aiheuttavan toiminnan sijoittuminen lähelle asutusta. Tämän vuoksi hankkeelta edellytetään rakentamisen aikana aktiivista, oikea-aikaista, monikanavaista ja säännöllisesti toistuvaa tiedottamista ja vuoropuhelua vaikutusalueen asukkaiden kanssa. Todetaan, että ympäristöterveyteen liittyvien haittojen (melu, pöly) torjuntatoimenpiteisiin tulee kiinnittää huomiota ja tarvittaessa toimenpiteitä tulee tehostaa.

20.6.2024

Maankäyttö ja kaavoitus

Lausunnossa täsmennetään maakuntakaavoituksesta koskevaa kohtaa seuraavanlaisesti: "Maakuntakaavassa palvelinkeskusalue on pääosin kaavoitettu teollisuus- ja varastoalueeksi (Kaavamerkintä T). Pieni alue kampuksen itäisestä alueesta kuuluu satama-alueeseen (kaavamerkintä LS) ja asuinalueeseen (kaavamerkintä A). Teollisuusalueen ja Helsingintien väliin jäävä alue on kaavoitettu kaupunkialueeksi (kaavamerkintä A)."

Lisäksi todetaan, että hankealueen ympäristövaikutusten tarkastelualueen sisälle jäävät myös Summanjoen alaosan sini-viheryhteystarve (vyt), Summanlahden ympäristön virkistysalue (V) ja Summan väylän laivaväylä (lv). Maisemavaikutusten osalta tarkastelualueen sisäpuolelle sijoittuu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue Sippolanjoen ja Summanjoen laaksot (ma/v). Lisäksi vaelluskaloja ja vesistöjen tilaa koskeva, koko maakuntakaavan kattava suunnittelumääräys tulee huomioida. Todetaan, että edellä mainitut kaavamääräykset ja -merkinnät tulee kuvata ja huomioida osana hankkeen jatkosuunnittelua.

Maisema, kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö

Todetaan, että palvelinkeskushankkeen vaikutukset sekä lähialueen muiden teollisuushankkeiden yhteisvaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön on arviointiselostuksessa kuvattu ja arvioitu kattavasti sekä havainnollisesti. Pidetään tärkeänä mahdollisimman laajan suojapuuston ja -kasvillisuuden jättämistä/istuttamista Petkeleen RKY-alueen ja teollisuusalueen välisille alueille.

Lausunnossa todetaan, että esitetyt tiedot palvelinkeskusalueen laajennusalueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ovat asianmukaisia ja ajantasaisia. Lausunnossa todetaan, että arviointiohjelmasta annetussa lausunnossa oli virheellinen suojelustatus *Matinsaarentie (Uusi-Summa)* -kohteella johtuen muinaismuistoreksiterin virheellisestä tiedosta. YVA-ohjelmalausunnon antamisen jälkeen status on korjattu ja muutos on huomioitu myös arviointiselostuksessa. Arkeologista kulttuuriperintöä käsittelevissä arviointiselostuksen luvuissa mainitaan hankealueella sijaitsevan kuitenkin kuusi kulttuuriperintökohdetta seitsemän kohteen sijasta.

Todetaan, että koska molemmat arviointivaihtoehdot edellyttävät toteutuessaan hankealueen kallioperän laaja-alaista louhintaa, alueella sijaitsevat arkeologiset kohteet tulevat tuhoutumaan ja täten hankkeen toteuttaminen vaikuttaa konkreettisesti alueen kulttuurimaisemaan

20.6.2024

ja -ympäristöön liittyvien eri-ikäisten kerrostumien häviämiseen ja kulttuuriympäristöarvojen köyhtymiseen. Nollavaihtoehdon yhteydessä itäinen kampusalue jäisi rakentamatta, millä olisi positiivinen vaikutus alueen arkeologisen kulttuuriperinnön säilymiseen.

Todetaan, että mikäli hankkeen toteuttaminen vaatii merialueelle sijoituvia asennus-, rakennus- tai muita vastaavia töitä, tulee näiden suunnittelun yhteydessä arvioida vedenalaisen arkeologiaan liittyvä selvitys- ja tutkimustarve.

Riskit ja poikkeuksellisen tilanteet

Todetaan, että vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin osalta valvontaviranomaisena toimii TUKES. TEKES:n lupahakemukseen sekä rakennuslupaa liittyen annetaan erilliset lausunnot mm. pelastustoiminnan edellytyksiin, rakenteelliseen paloturvallisuuteen, onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn ja omatoimiseen varautumiseen.

Todetaan, että palvelinkeskuksella varastoitavan öljyn määrä ylittää 2500 tonnin rajan siinä vaiheessa, kun kahdeksas palvelinkeskus otetaan käyttöön. Tällöin laitos siirtyy Seveso-laitostasolle. Jos palvelinkeskusalueelle perustetaan Seveso-konsultointivyöhyke, tullaan se päivittämään maakuntakaavaan sen päivitysprosessin yhteydessä.

Todetaan, että hankealueen läheinen Paksuniemi sijaitsee Haminan nestesatama-alueen turvatoimialueella. Sataman näkemyksen mukaan Haminan nestesatama-alueen vaikutusalue suhteessa hankevastaavan kampusalueeseen eri lämpösäteilyintensiteeteillä räjähdyspaine-vaikutuksilla tarkasteltuna ei pitäisi muodostua ongelmaksi, mutta Satama esittää, että yhteistyössä hankevastaavan kanssa tämä tulisi tutkia ja arvioida erikseen hankkeen myöhemmissä vaiheissa.

Todetaan, että sähkökatkojen ja poikkeustilanteiden varalle olisi hyvä laatia etukäteen viestintäsuunnitelma.

Yhteisvaikutukset

Hankeeseen liittyy suuria louhintatarpeita. Lausunnoissa todetaan, että hankealueen louhinnat yhdessä alueen muiden louhintojen kanssa samanaikaisesti aiheuttavat merkittäviä yhteisvaikutuksia mm. melun, pölyn ja tärinän osalta. Lausunnoissa todetaan haittojen lieventämistoimien merkitys sekä tarvittavat seurannat.

Todetaan, että maisemaan ja kulttuuriympäristöön yhteisvaikutuksia aiheuttaviksi hankkeiksi on arvioitu CNGR Finland Oy:n suunnittelema akkumateriaalitehdashanke (pCAM-laitos) sekä Hillonlahden pohjoispuolisen alueen louhintahanke.

Yhteenveto mielipiteistä

Kuulemisaikana yhteysviranomaiselle ei toimitettu yhtään mielipidettä.

5 Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu sekä laatijoiden pätevyys

Yhteysviranomainen on tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun, ja toteaa tältä osin seuraavaa.

Tuik Finland Oy:n Haminan palvelinkeskuksen laajennusta koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:n ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n sisältövaatimukset ja se on käsitelty YVA-lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Arviointiselostus on pääosin sisällöltään ja selvityksiltään riittävä, ja sen laatimisessa on huomioitu yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto.

Luontovaikutusten osalta selvitykseen liittyy kuitenkin yhteysviranomaisen näkemykseen mukaan merkittäviä puutteita siitä huolimatta, että luontovaikutusten osalta yhteysviranomaisella on ollut perusteltua päätelmää laadittaessa käytössä myös YVA-konsultin laatima laajempi tausta-aineisto.

Hankkeesta vastaavalla on ollut käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamiseen. Myös arviointiselostuksen erillisselvitysten toteuttamisessa käytettyjen konsulttien kokemus ja asiantuntemus ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamiseen on riittävä. Laatijoiden pätevyudet ja kokemusvuodet on kuitenkin esitetty paikoin melko suppeasti.

Arviointiselostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen keskeisistä ympäristövaikutuksista, ja arviointiselostus on kattava ja yksityiskohtainen. Vaikutusarvioinnissa on toteutettu aiemmin tehtyjen selvitysten lisäksi uusia selvityksiä ja mallinnuksia, ja mahdollisia vaikutuksia on pyritty selvittämään monipuolisesti. Tehdyt selvitykset ja mallinnukset antavat pohjaa hankkeen mahdollisille myöhemmille lupaprosesseille.

Kuulemisen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun yhteydessä on noussut esille puutteita ja epävarmuustekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelun, kaavoituksen ja lupamenettelyjen yhteydessä. Yhteysviranomainen toteaa arviointien puutteista seuraavaa:

Yhteysviranomainen on ohjelmalausunnossaan esittänyt esitettyjen hankevaihtoehtojen lisäksi tarkastelua vaihtoehtoisista sijoituspaikoista palvelinkeskuksille ja palvelinkeskusten kokonaismäärästä luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten lieventämistoimina. Arviointiselostuksen mukaan hankealueen sisällä tapahtuva palvelinkeskusten kokonaismäärän

20.6.2024

karsiminen vähentäisi hankkeen luontovaikutuksia. Tätä vaihtoehtoa ei arviointiselostuksessa tarkastella, sillä selostuksen mukaan tällöin menetetään osa siitä hyödystä, joka saadaan olemassa olevaa infrastruktuuria hyödyntämällä. Vastaavasti tuodaan esiin, että suunniteltua aluetta ei voi kehittää teollisuuskäyttöön ilman alueen tasaamista.

Hankealueen luonnonympäristön nykytilan kuvaus perustuu yksittäisiin erillisselvityksiin ja niistä tehtyyn koosteeseen. Tehdyt selvitykset kohdistuvat Luontodirektiivin liitteeseen IV(a) kuuluviin lajeihin sekä huomionarvoisiin perhoslajeihin. Luontovaikutusten koosteraportissa todetaan, että alueelle ei ole tehty YVA-menettelyn yhteydessä erillistä kasvillisuusselvitystä ja että huomionarvoisten lajien arviointi perustuu Suomen Lajitietokeskuksen tietoihin. Asianmukaisen luontoselvityksen puuttumista on pidettävä huomattavan merkittävänä puutteena. Yhteysviranomaisen on edellyttänyt ohjelmalausunnossaan, että luontoselvitykset on tehtävä koko suunnittelualueelta ja riittävältä alueelta sen ympäristöstä.

Tehdyt selvitykset antavat tietoa hankealueen merkityksestä liito-oravalle, kirjoverkkoperhoselle, lepakkolajeille sekä eräille huomionarvoisille perhoslajeille ja arviointeja voi pitää menetelmiltään perusteltuina. Tietojen esittäminen arviointiselostuksen yhteydessä on kuitenkin osin sekavaa, eikä havaittuja luontoarvoja esimerkiksi esitetä kartalla yhdessä hankkeen rakennusalueen kanssa. Luontotyyppien ja muiden huomionarvoisten lajien osalta arviointi on selvityksen tekijöiden ammattitaidosta huolimatta kuitenkin korkeintaan suuntaa antavana ilman asianmukaista luontoselvitystä.

Lajiston osalta arviointiselostuksessa ei myöskään tarkastella vesi- ja ranta-alueen mahdollisia huomionarvoisia lajeja, joihin hanke vaikuttaa meriveden ottoputkien ja jäähdytysveden purkuputkien rakentamisen sekä lisääntyneiden hulevesipäästöjen kautta. Asia tulee selvittää viimeistään ympäristölupavaiheessa.

Arviointiselostuksessa esitetyt taulukot muutoksen suuruudesta ja alueen herkkyydestä ovat vaikealukuisia ja -tulkintaisia. Taulukon tulkintaa vaikeuttaa yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan se, että taulukon herkkyyden ja muutoksen voimakkuuden yhteisarviota ei ole tuotu tekstissä lainkaan esiin. Siksi taulukkoon korostettu vaikutuksen suuruus ja tekstissä kuvattu vaikutuksen suuruus ovat usein ristiriidassa ja aiheuttaa tulkintavaikeuksia. Lisäksi arviointiselostuksessa on paikoin hyvin paljon toisteisuutta. Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-lain tavoitteena on muun muassa parantaa kaikkien oikeutta ympäristöä koskevan tiedon saantiin ja osallistumiseen. Lähtökohta on, että arviointiselostuksessa hankkeen merkittävät vaikutukset ja niihin johtanut arvioinnin toteuttaminen kuvataan selkeästi ja myös kansalaisille ymmärrettävästi. Nämä

periaatteet eivät kaikilta osin täyttyneet Haminan palvelinkeskuksen arviointiselostuksessa. Esitettävän aineiston ja vaikutusarvioinnin selkeyteen sekä Suomessa vakiintuneiden standardien ja ohjeistuksien käyttämiseen on kiinnitettävä huomiota hankkeen lupamenettelyissä.

6 Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä

Arviointiselostuksen, kuulemispalautteen ja oman lisätarkastelunsa perusteella yhteysviranomaisen esittää perusteltuna päätelmänään Tuike Finland Oy:n Haminan palvelinkeskuksen laajennushankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa.

Hankkeen merkittävät ympäristövaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät palvelinkeskuksen laajennusalueen louhintoihin ja niistä aiheutuviin vaikutuksiin alueella havaittujen luontodirektiivin IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Laaja-alaisten ja massiivisten louhintatöiden seurauksena tulee alueella tuhoutumaan ja lopullisesti poistumaan kulttuurimaisemaan ja -ympäristöön liittyviä historiallisia kerrostumia.

Toiminnalliseen vaiheeseen liittyi kaksi vaihtoehtoista tarkastelua. Arviointiselostuksen perusteella näiden vaihtoehtojen välillä ei ollut merkittäviä eroja ympäristövaikutusten osalta sillä molemmat vaihtoehdot vaativat laajoja louhintoja ja alueen tasausta.

Vaikutukset luontoon ja luonnonsuojeluun

Hankkeen merkittävimmät luontovaikutukset liittyvät palvelinkeskusalueen laajentumisen maankäytön muutokseen, kun alue louhitaan ja tasataan rakennusalueeksi. Alueen rakentamisella on vaikutusta myös rakennusalueen ulkopuoliseen alueeseen esimerkiksi reunavyöhykevaikutusten kautta.

Rakentamisaikaiset vaikutukset on arvioitu erittäin suureksi negatiiviseksi luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeille. Erityisesti vaikutukset liito-oravalle ovat merkittäviä ja ovat seurausta alueen metsäympäristöjen ja samalla liito-oravan elinympäristön häviämisestä alueelta. Alueen eteläinen liito-oravan ydinalue on esitetyn suunnitelman mukaan jäämässä varsinaisten rakennustoiminnan ulkopuolelle, mutta muuten alueen liito-oravan elinympäristöt ja kulkuyhteydet niille tulevat ainakin jossakin määrin muuttumaan tai häviämään rakentamisen seurauksena. Liito-oravaan kohdistuvan vaikutuksen voimakkuutta lisää myös alueen muiden hankkeiden yhteisvaikutus, joka voimistaa myös yksittäisen hankkeen aiheuttaman ympäristömuutoksen merkittävyyttä. Arviointiselostuksessa

20.6.2024

esitetty arvio siitä, että koko Hillonlahden alue voi muuttua jatkossa liito-oravalle epäsuotuisaksi metsäisten elinympäristöjen vähetessä, on todellinen riski.

Kirjoverkkoperhosen ja lepakoiden osalta hankkeen vaikutus arvioidaan liito-oravaa vähäisemmäksi. Tämän arvioon liittyy kuitenkin yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan merkittävä epävarmuus, sillä arviointiselostuksessa tai sen erillisselvityksissä ei kuvata kirjoverkkoperhoselle sopivien elinympäristöjen sijoittumista rakentamisalueella. Tehdyssä perhosselvityksessä esitetään kuitenkin vuonna 2023 havaittujen kirjoverkkoperhosen toukkapesien sijainnit, ja niistä suurin osa sijaitsee hankkeen rakennusalueella. Tästä voi siis päätellä, että hankkeen toteuttaminen hävittää merkittävän osan alueen nykyisestä kirjoverkkoperhosen elinympäristöstä alueella.

Kirjoverkkoperhosen osalta arviointiselostuksessa esitetään, että kirjoverkkoperhoselle saattaa muodostua rakentamisen seurauksena uusia elinympäristöjä, mutta tämän osalta selostuksessa ei esitetä tarkempia tietoja tai perusteluja. Lepakoiden osalta arvioita voidaan pitää oikeasuuntaisena, koska hankealueella ei kokonaisuudessaan ole erityistä merkitystä lepakoiden elinympäristönä, eikä alueella selvityksen perusteella ole lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikoiksi soveltuvia rakennuksia tai puunkoloja.

Muiden huomionarvoisten lajien osalta rakentamisen aikaiset vaikutukset on arvioitu vähäisiksi negatiivisiksi. Arvio perustuu ennen kaikkea alueella kasvavaksi kerrottuun valkolehdokkiesiintymään, joka tuhoutuu alueen rakentamisen seurauksena. Arviointiselostuksessa ei kerrota esiintymän laajuutta, valkolehdokin versojen lukumäärää tai valkolehdokille soveltuvan kasvuympäristön pinta-alaa. Valkolehdokki ehdotetaan siirrettäväksi pois rakennusalueelta, mutta yhteysviranomaisen huomauttaa, että valkolehdokkien siirto menestyksekkäästi on aiemmin osoittautunut epävarmaksi.

Rakentamisaikaiset vaikutukset alueen luontotyypeille on arvioitu suuriksi negatiivisiksi. Käytännössä alueen metsäiset alueet tuhoutuvat rakentamisalueelta. Alueella kerrotaan olevan luonnontilaisia, luonnontilaisen kaltaisia sekä luonnontilaltaan muuttuneita metsäalueita, mutta arviointiselostuksesta ei selviä, mihin selvitykseen arvio perustuu ja millaiset pinta-alat mainituilla metsien luonnontilaisuusluokilla on alueella. Alueen metsä- tai kasvillisuustyypeistä ei esitetä tietoa, eikä esimerkiksi suoelinympäristöjä arvioida. Arviointiselostuksessa ei myöskään tuoda esiin alueella sijaitsevien luontotyyppien uhanalaisuutta.

Arvio hankkeen lajivaikutuksista perustuu Suomen Lajitietokeskuksen tietoihin. Lajitietokeskuksen lajihavaintotietoja ei voida pitää riittävänä selvityksenä alueen huomionarvoisesta lajistosta.

20.6.2024

Luontovaikutusten lieventämiseksi arviointiselostuksessa esitetään riittävien puustoisten yhteyksien säilymistä liito-oravan ydinalueiden välillä sekä hankealueella että laajemmin Hillonlahden ranta-alueella ja pohjoisen suuntaan. Arviointiselostuksessa esitetyt periaatekuvat muun maussa rakentamisalueen louhinnoista ja täytöistä eivät vielä sisällä näitä esitettyjä kulkuyhteyksiä, joten niiden toteutettavuus tulee selvittää tarkemmassa suunnittelussa. Yhteysviranomaisen toteaa, että luontovaikutusten lieventämisen osalta arviointi on yleisluontoinen ja että etenkin Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttäviin eliölajeihin kohdistuvien vaikutusten lieventämistä tulee tarkastella nyt esitettyä yksityiskohtaisemmin hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä.

Luontovaikutusten arvioinnin yleispiirteisyyden ja hankkeen pitkän toteutusajan vuoksi jää jatkosuunnitteluun ja luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamisen edellytysten täyttymiseen merkittävää epävarmuutta. Tämä tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa tarkentamalla luontokartoituksia sekä tarkastelemalla haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja yksityiskohtaisemmin mm. rakennusten sijoittelun ja maanrakennustöiden laajuuden osalta. Hankkeen arvioitu toteutusaikataulu on pitkä, joten luontokartoitusten ajantasaisuus sekä luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamisen tarve ja mahdollisten poikkeamispäätösten edellyttämät selvitykset tulee päivittää jokaisen hankkeen vaatiman lupaprosessin yhteydessä.

Rakentamisen aikainen meluvaikutus

Meluvaikutukset on arvioitu melumallien perusteella. Hankkeen meluvaikutukset arvioitiin melumallinnuksella erikseen arviointivaihtoehtojen VE1 ja VE2 normaaliin käyttötilanteeseen sekä molempien vaihtoehtojen yhteiseen sähkökatkotilanteeseen. Tämän lisäksi arvioitiin palvelinkeskuksen ja akkumateriaalitehtaan yhteisvaikutusta niin rakennusvaiheessa kuin toiminnallisessa vaiheessa. Kaikille neljälle skenaariolle on yhteistä, että alueen meluherkkyyttä pidetään suurena ja muutos on kaikissa skenaarioissa negatiivinen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että rakentamisen aikaiset melupäästöt sekä näiden vaikutukset on tunnistettu arviointiselostuksessa riittävästi. Melumallinnukset on tehty asianmukaisesti eri toiminnalliset tilanteet huomioon ottaen.

Rakentamisvaiheen meluvaikutukset on arvioitu kohtalaisen negatiiviseksi. Rakentamisvaiheen räjäytystöiden haitallisia vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin pyritään ehkäisemään ennakointimahdollisuudella eli rajoittamalla räjäytykset kolmeen aikaikkunaan arkisin päiväsaikaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaihtoehtoisten louhintatekniikoiden käyttö haittojen ehkäisemiseksi olisi kuitenkin suositeltavaa. Kiviaineksen

20.6.2024

käsittelyssä on syytä käyttää tehokkaasti koteloiteja ja työn etenemisen mukaan oikein sijoitettuja suojavaalleja. Asukkaille on ensiarvoisen tärkeää, että töiden aikatauluista ilmoitetaan riittävän ajoissa ja että aikatauluista pidetään kiinni.

Mikäli louhinta suoritetaan räjäyttämällä, yhteysviranomaisen katsoo, että esitetyn riskiarvion laatiminen on välttämätöntä, jotta räjäytysten turvallinen tekeminen varmistetaan. Toimenpiteinä on mainittu mm. lähialueen kiinteistöjen katselmustarpeen selvittäminen ja mahdollisten riskikohteiden tunnistaminen, tarkoituksenmukaisten räjähdemäärien arviointi sekä räjäytyksissä syntyvien tärinöiden johtuvuuden kartoitus esimerkiksi mallinnuksin.

Vaikutukset arkeologiseen perintöön

Hankkeen rakentamisvaiheen vaikutukset arkeologiseen perintöön on arvioitu suureksi negatiiviseksi, koska laajojen louhintojen seurauksen kohteet tulevat tuhoutumaan. Hankealueella ei sijaitse muinaismuistolain (295/1963) 1 § rauhoittamia kohteita. Niin sanotut muut kulttuuriperintökohteet eivät ole muinaismuistolain rauhoittamia, mutta ne tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa ja pyrkiä säilyttämään mm. niiden historiallisen merkityksen vuoksi. Arviointiselostuksessa ei ole esitetty miten kohteet voitaisiin huomioida alueen rakentamisessa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tehty arviointi on riittävä ja oikeansuuntainen. Arviointiselostuksessa olisi kuitenkin voinut esittää toimia mahdollisten arkeologisten kohteiden huomioimiseen rakentamisen yhteydessä.

Muut kuin merkittävät vaikutukset

Vaikutukset maankäyttöön ja kaavoitukseen

Arviointiohjelmassa on todettu, että koko palvelinkeskuksalue on kaavoitettu teollisuuskäyttöön, minkä takia hankkeella ei katsota olevan vaikutusta kaavoitukseen. Arviointiselostuksessa nykyinen kaavallinen tilanne on kuvattu hyvin.

Arviointiselostuksen mukaan palvelinkeskuksella varastoitavan öljyn määrä ylittää 2500 tonnin rajan siinä vaiheessa, kun kahdeksas palvelinkeskus otetaan käyttöön. Tällöin palvelinkeskuksalueesta tulee Seveso-laitos ja palvelinkeskuksalueesta tulee asetuksen 685/2015 mukainen toimintaperiaateasiakirjalaitos asetuksen liitteen I osan 2 taulukon mukaisesti. Yhteysviranomaisen tuo esiin, että palvelinkeskuksalueen muuttuminen Seveso-laitokseksi tulee huomioida jatkossa alueen kaavoituksessa.

Yhteysviranomaisen tuo esiin, että koska YVA laaditaan melko pitkälle ajalle, on hyvä huomata, että maankäyttö- ja rakennuslaki on voimassa

20.6.2024

vain vuoden 2024 loppuun asti, jonka jälkeen rakentamislaki (751/2023) tulee voimaan ja maakäyttö ja rakennuslain nimike muuttuu alueidenkäyttölainsiksi. Lisäksi yhteysviranomaisen toteaa, että kappaleessa 16.4. esitetty tulkinta, että rakennusluvut rakennuksille voidaan käsitellä ennen kuin ympäristölupa varsinaiselle toiminnalle on ratkaistu, on oikea.

Vaikutukset pohjaveteen ja maa- ja kallioperään

Hankkeen vaikutukset pohjaveteen on arvioitu rakentamisvaiheen aikana vähäisiksi negatiivisiksi ja toiminnallisen vaiheen aikana vaikutuksia ei ole.

Pohjavesivaikutuksiin liittyy epävarmuutta, koska kallioperän laatua ei ole tarkemmin tutkittu louhinta-alueen ja pohjavesialueen välillä.

Yhteysviranomaisen katsoo kuitenkin epävarmuuden olevan melko pieni ja siltä osin vaikutukset pohjavesiin on arviointiselostuksessa arvioitu pääosin riittävästi ja johtopäätökset vaikutusten voimakkuudesta ovat oikeasuuntaiset.

Hankkeen rakentamisesta aiheutuu suoria ja pysyviä vaikutuksia maa- ja kallioperään, kun hankealueelta poistetaan pintamaata ja louhitaan kalliota. Hankkeen vaikutukset maa- ja kallioperään on arvioitu rakentamisvaiheessa kohtalaisiksi negatiivisiksi ja toiminnallisen vaiheen aikana vaikutuksia ei ole. Yhteysviranomaisen pitää arviota kokonaisuudessaan oikeasuuntaisena. Vaikutukset maa- ja kallioperään rajautuvat hankealueelle.

Vaikutukset ihmisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen

Hankkeen vaikutukset ihmisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen arvioidaan kohtalaiseksi negatiivisiksi molemmissa toiminnallisen vaiheen vaihtoehdoissa erityisesti hankkeen meluvaikutusten vuoksi. Meluvaikutus on oleellinen myös rakennusvaiheessa. Koska hankkeen vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja terveyteen sekä virkistyskäyttöön on arvioitu hyödyntämällä muissa vaikutusarviointiosioissa syntyviä laskennallisia ja laadullisia arvioita muun muassa ilmanlaatu-, melu- ja liikennevaikutuksista, antaa yhteysviranomaisen arvionsa jokaisen vaikutuksen osalta erikseen niitä käsittelevissä kohdissa.

Tärinävaikutukset

Hankkeen rakentamisena aikaiset tärinävaikutuksen on arvioitu suuriksi negatiivisiksi. Toiminnallisen vaiheen aikana suoria tärinävaikutusta ei ole.

Arviointiselostuksen mukaan uusien palvelinkeskuksien 8–11 rakentamisen aikainen tärinä syntyy pääasiassa ajoneuvoliikenteestä, louhintatöiden yhteydessä mahdollisesti suoritettavista räjäytyksistä ja kiviainesten murskaamisesta. Arviointiselostuksessa on kattavasti esitetty miten tärinä vaikuttaa lähiasukkaiden havaitsemaan ja kokemaan tärinään, ja mitkä ovat tärinän vaikutukset rakenteisiin. Yhteysviranomaisen katsoo,

20.6.2024

että arvio on kokonaisuudessaan oikeasuuntainen ja niin rakentamisen aikainen kuin toiminnan aikainen ja tärinä sekä sen vaikutukset on tunnistettu riittävästi.

Arviointiselostuksessa on esitetty myös kattavasti lievennyskeinoja tärinävaikutusten vähentämiseksi. Lievennyskeinot sekä tarvittavat seurannat tulee huomioida louhinnan ympäristölupavaiheessa.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Hankkeen vaikutukset lähi- ja kaukomaisemaan vaihtelevat katselusuunnan mukaan. Muutos on vähäinen tai kohtalainen Summanlahdelta ja Matinsaaresta katsottuna, mutta suuri Ensontieltä ja Petkelen alueelta katsottuna. Maiseman muutos Petkeleen asuinalueella ja Bernerinkujalla on kohtalainen. Hankkeen vaikutus Alvar Aallon suunnittelemiin tehdasrakennuksiin ja niihin arvoihin on vähäinen. Vaikutusten arviointialuetta laajennettiin yhteysviranomaisen YVA-ohjelmalausunnan perusteella kahteen kilometriin.

Yhteysviranomainen katsoo, että alueen maisemalliset ja kulttuuriympäristön arvot on tuotu arviointiselostuksessa asiantuntevasti esiin. Hankkeen vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön on tutkittu laajasti havainnekuvien avulla. Hanke sijoittuu osin valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön, Petkeleen asuinalueet, alueelle ja aiheuttaa muutoksia näkemiin rakennuksista kohti hankealuetta. Arviointiselostuksessa esitetyt vaikutusten lievennyskeinoja erityisesti Petkeleen asuinalueen yhteysviranomaisen pitää tärkeinä. Lievennystoimien toteuttaminen tulee huomioida hankkeen tulevien vaiheiden aikana.

Vaikutukset pintavesiin ja kalastukseen

Hankkeen vaikutukset pintavesiin on arvioitu vähäisiksi kielteisiksi sekä rakentamisvaiheessa että toiminnallisessa vaiheessa.

Toiminnan aikaisesta jäädytyksestä aiheutuvan lämpökuorman vaikutusta alueen vesialueen luontotyypeille ja lajistolle ei ole arvioitu arviointiselostuksessa, mitä on pidettävä merkittävänä puutteena. Hankealueen eteläpuolella todetaan esiintyvän huomionarvoista kasvi- ja eläinlajistoa sekä luontotyyppejä. Näihin hanke voisi vaikuttaa arviointiselostuksen mukaan lähinnä, jos Hillonlahden alueelle johdettaisiin merkittäviä määriä sedimentti- ja ravinnepitaisia hulevesiä. Arviointiselostuksesta ei selviä mainittujen hulevesivaikutusten todennäköisyyttä tai arvioida vaikutusten merkittävyyttä mainituille luontoarvoille.

20.6.2024

Yhteysviranomaisen katsoo, että tältä osin pintavesiin kohdistavien vaikutusten arviointi on suppea ja sitä tulee täydentää hankkeen myöhemmissä vaiheissa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on arvioitu hankkeen kalataloudellisia vaikutuksia oikeasuuntaisesti ja riittävällä tarkkuudella.

Toiminnallisen vaiheen meluvaikutukset

Meluvaikutukset on arvioitu melumallien perusteella. Hankkeen meluvaikutukset arvioitiin melumallinnuksella erikseen arviointivaihtoehtojen VE1 ja VE2 normaaliin käyttötilanteeseen sekä molempien vaihtoehtojen yhteiseen sähkökatkotilanteeseen. Tämän lisäksi arvioitiin palvelinikeskuksen ja akkumateriaalitehtaan yhteisvaikutusta niin rakennusvaiheessa kuin toiminnallisessa vaiheessa. Kaikille neljälle skenaariorille on yhteistä, että alueen meluherkkyyttä pidetään suurena ja muutos on kaikissa skenaarioissa negatiivinen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että toiminnallisen vaiheen aikaiset melupäästöt sekä näiden vaikutukset on tunnistettu arviointiselostuksessa riittävästi. Melumallinnukset on tehty asianmukaisesti eri toiminnalliset tilanteet huomioon ottaen.

Arviointivaihtoehdon VE1 normaalin käyttötilanteen arvioidaan olevan voimakkuudeltaan kohtalaisesti negatiivinen. Mallinnuksen perusteella ohjearvotasoa ei ylitetä, mutta tulos on laskennan virhemarginaalin sisällä. Arviointivaihtoehdon VE2 normaalin käyttötilanteen arvioidaan olevan voimakkuudeltaan suuri negatiivinen. Mallinnuksen perusteella tulos on yöajan ohjearvotasolla lähimmällä reseptoripisteellä.

Yöllä tapahtuvassa sähkökatkotilanteessa hankkeen vaikutuksen katsotaan olevan voimakkuudeltaan erittäin suuri negatiivinen. Yöajan ohjearvot ylittyvät lähimmällä reseptoripisteellä, jos sähkökatko kestää arviolta yli 20 minuuttia. Yli tunnin pituisessa katkossa yöajan ohjearvo ylittyy selvästi. Päiväaikaan tapahtuvan sähkökatkon voimakkuuden voidaan arvioida olevan merkittävydeltä yöaikaa vähäisempi.

Yhteysviranomaisen katsoo, että toiminnallisen vaiheen melunhallinnassa tulee erityistä huomiota kiinnittää laitevalintoihin ja laitteiden sekä rakennusten sijoitteluun, kuten arviointiselostuksessa on tuotu esiin. Myöhemmässä vaiheessa laitteistojen ja rakenteiden kunnon tarkkailu ja ylläpito korostuu, jotta meluntorjunnan saavutettu taso voidaan säilyttää. Myös generaattorien testiajojen suorittaminen päiväaikana vähentää melusta aiheutuvia haittoja.

Vaikutukset ilmanlaatuun

Hankkeen vaikutukset ilmanlaatuun on arvioitu vähäiseksi negatiiviseksi. Toiminnallisen vaiheen aikaisten vaihtoehtojen välillä ei ole todettu merkittäviä eroja. Sähkökatkotilanteessa ilmapäästöjen vaikutus voi kuitenkin olla hankealueesta tuulen alapuoleisilla alueilla erittäin suuri.

Toiminnallisen vaiheen aikaisia ilmanlaatuvaikutuksia on mallinnettu ns. maksimipäästöoletuksella eli arvioinnin pohjana ovat suurimmat mahdolliset kiinteistölle mahtuvat palvelinkeskusrakennukset ja niihin liittyvä suurin mahdollinen varavoiman ja jäähdytyksen tarve. Myös rakentamisen aikaisen louhintapölyn vaikutuksista on tehty mallinnus. Yhteensä mallinnuksia tehtiin viidellä erilaisella skenaariolla. Yhteysviranomaisen katsoo eri skenaarioiden olevan mahdollisia palvelinkeskuksen rakentamiseen ja toimintaan liittyviä tapahtumia.

Yhteysviranomaisen esitti YVA-ohjelmalausunnossaan, että arviointiselostuksessa tulee esittää murskauksen pölyämisen vaikutusten lieventämiskeinoja. Arviointiselostuksessa on esitetty tavanomaisia keinoja pölyämisen ehkäisemiseksi kuten laitevalintoja sekä kastelua. Yhteysviranomaisen katsoo, että esitetyt keinot ovat oikeasuuntaisia.

Vaikutukset luonnonvaroihin

Hankkeen suorat vaikutukset luonnonvaroihin on arvioitu rakennustöiden aikana vähäisiksi positiivisiksi ja toiminnallisen vaiheen aikana suoria vaikutusta ei ole.

Myönteiset vaikutukset rakentamisen aikana nähdään syntyvän alueen maa- ja kiviaineksen hyödyntämisestä sekä kiviaineksen hyödyntämisestä lyhyen kuljetusmatkan päässä (hankealue sekä läheinen satama). Alustavan arvion mukaan hankkeen massatase on positiivinen eikä kiviainesta ole tarpeen hankkia muualta. Mikäli massatase onkin negatiivinen, hankkeella on vaikutuksia luonnonvaroihin myös hankealueen ulkopuolella. Näitä hankealueen ulkopuolisia vaikutuksia ei ole kuvattu tarkemmin arviointiselostuksessa.

Toiminnallisen vaiheen aikana palvelinkeskuksen käyttämän energian määrä on merkittävä. Arviointiselostuksessa on kuvattu yhteysviranomaisen YVA-ohjelmalausunnossa edellyttämää sähkön kulutusjouston mahdollisuutta laitoksen toiminnassa. Arviointiselostuksen mukaan talvikauden 2022–2023 energiakriisin aikana palvelinkeskuksen kulutusjoustojärjestelmää on kehitetty.

Palvelinkeskuksen toiminnassa syntyy suuri määrä hukkalämpöä. Yhteysviranomaisen toi YVA-ohjelmalausunnossa esiin tarpeen selvittää hukkalämmön hyödyntämistä esim. kaukolämmön tuotantoon. Arviointiselostuksen valmistumisen jälkeen on tullut esiin, että Haminan

20.6.2024

Energia Oy ja hankevastaava ovat päässet sopimukseen hukkalämmön hyödyntämisestä kaukolämmön tuotannossa.

Yhteysviranomaisen pitää esitettyjä arvioita oikeasuuntaisina ja riittävällä tarkkuudella toteutettuina.

Riskit ja poikkeusolosuhteet

Hankkeen häiriö- ja onnettomuustilanteiden vaikutukset arvioidaan arviointiselostuksessa kohtalaisen negatiiviksi, koska laajennus kasvattaa olennaisesti olemassa olevan palvelinkeskuksen kokoa ja kapasiteettia.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on kuvattu kattavasti mahdollisia tunnistettuja onnettomuus- ja häiriötilanteita alueella. Polttoainevuotojen hallintaa on arviointiselostuksen mukaan parannettu alueella vuonna 2019 tapahtuneen vahingon jälkeen.

Arviointiselostuksessa on lisäksi kuvattu useita lieventämiskeinoja riskien ja onnettomuustilanteiden hallintaan.

Yhteisvaikutukset

Luontoarvojen osalta Hillonlahden alueen hankkeiden yhteisvaikutuksia on arvioitu ensisijaisesti liito-oravan osalta. Arvioinnin perusteltuna johtopäätöksenä hankkeiden yhteisvaikutus liito-oravalle vahvistaa jo ennestään voimakkaan negatiiviseksi arvioitua vaikutusta kyseisen lajin elinedellytyksiin alueella. Kirjoverkkoperhosen osalta yhteisvaikutusten luonne ei ole yhtä selkeä, mutta esitetty arvio mahdollisista positiivisista yhteisvaikutuksista vaikuttaa esitettyjen tietojen perusteella epätodennäköiseltä.

Rakennusvaiheessa palvelinkeskuksen ja Hillonlahden louhinnan melun yhteisvaikutuksen arvioidaan olevan voimakkuudeltaan kohtalainen negatiivinen. Hillonlahden louhinnan vaikutuksen arvioidaan olevan palvelinkeskuksen alueen kiviaineksen ottoa merkittävämpi vaikutuksiltaan, koska palvelinkeskuksen alueella ottomäärät ovat pienemmät ja herkempiä reseptoripisteitä lähellä olevissa pisteissä tehdään pääosin ainoastaan täyttöjä.

Palvelinkeskuksen ja akkumateriaalitehtaan melun yhteisvaikutusten arvioidaan olevan normaalissa käyttötilanteessa kohtalaisesti negatiivinen arviointivaihtoehdossa VE1 ja suuri negatiivinen arviointivaihtoehdossa VE2. On kuitenkin huomioitava, että akkumateriaalitehtaan vaikutus on vähäinen palvelinkeskuksen melumallinnuksen reseptoripisteisiin, eli suurin meluvaikutus muodostuu palvelinkeskuksen toiminnasta.

7 Hankkeen jatkokäsittelyssä huomioitavaa

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupalaissa on lisäksi tarkemmat säännökset arvioinnin huomioon ottamisesta.

Hankkeen jatkokäsittelyssä on huomioitava erityisesti seuraavat asiat:

- Esitettyjen tietojen perusteella on todennäköistä, että hanke esitetyn suunnitelman mukaisesti toteutettuna heikentäisi ja/tai hävittäisi liito-oravan ja kirjovertkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n vastaisesti. Luonnonsuojelulain 78 §:n kiellosta poikkeaminen edellyttää ELY-keskuksen lupaa, joka voidaan myöntää luonnonsuojelulain 83 §:ssä mainittujen edellytysten täytyessä. Luvan tarve tulee selvittää ja huomioida ympäristö- ja rakennuslupien yhteydessä.
- Kirjovertkoperhosen elinympäristössä toimittaessa tulee varmistaa, että toiminnasta ei aiheudu luonnonsuojelulain 70 §:n vastaisia seurauksia. Kirjovertkoperhosen toukkapesien vahingoittaminen ja siirtäminen sekä lajin yksilöiden tappaminen tai vahingoittaminen on kiellettyä. ELY-keskus voi myöntää luvan luonnonsuojelulain 70 § rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen luonnonsuojelulain 83 §:ssä mainittujen edellytysten täytyessä.
- Alueella sijaitseva valkolehdokin hävittäminen ja siirtäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 74 §:n nojalla. Rauhoitetun kasvilajin rauhoitussäännöksestä poikkeaminen edellyttää ELY-keskuksen luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla myöntämää lupaa
- Palvelinkeskusalueen muuttuminen Seveso-laitokseksi (valtioneuvoston asetus 685/2015) kahdeksannen

palvelinkeskuksen käyttöönoton myötä tulee huomioida jatkossa alueen kaavoituksessa.

- Mikäli louhinta alueella toteutetaan maa-aineslain mukaisesti, tulee lupaprosessissa huomioida ns. Muraus-asetus (valtioneuvoston asetus 800/2010), jonka mukaan maa-ainesluvalla kiviaineksen louhintaa voi tehdä vain yli 300 m etäisyydellä asumiseen tai loma-asumiseen käytettävästä rakennuksesta tai sen piha-alueesta. Lisäksi kivenmurskaamo on aina sijoitettava yli 300 m etäisyydelle häiriintyvistä kohteista.
- Louhinnan ja murskauksen ympäristölupaprosessissa tulee huomioida toiminnan melu-, pöly- ja värinävaikutus. Tarvittaessa mallinnuksia tulee tarkentaa ja lupapäätöksessä määrätä vaikutusten tarkkailua.
- Louhinnan pintavesiin kohdistuvia vaikutuksia tulee tarkastella ympäristölupavaiheessa. Samalla tulee tarkastella mahdollinen tarkkailutarve.
- Palvelinkeskusalueen hulevesien toiminnallisen vaiheen aikaisia vaikutuksia tulee arvioida tarkemmin palvelinkeskusten ympäristölupavaiheessa. Samalla tulee tarkastella mahdollinen tarkkailutarve.
- Palvelinkeskusalueen toiminnallisen vaiheen aikana melupäästöt saattavat sähkökatkojen aikana ylittää asetuksen mukaiset ohjearvot. Yhteysviranomaisen suosittelee hanketoimijaa laatimaan poikkeustilanteiden varalle erilaisia viestintätapoja lähialueen asukkaille.
- Tarvittaessa lupaviranomaisen harkinnan mukaan hanketoimijan tulee osallistua alueella tehtäviin yhteisiin melumallinnuksiin alueen muiden toimijoiden kanssa.
- Ihmisten elinolojen osalta yhteysviranomaisen suosittelee hankevastaavaa laatimaan viestintäsuunnitelman hankkeen tulevista vaiheista. Erityisesti alueen virkistyskäytön muutokset sekä louhintoihin liittyvät aikataulutukset herättävät kiinnostusta.

8 Perustellun päätelmän toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomaisen toimittaa perustellun päätelmänsä sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

20.6.2024

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakuntien liitoille ja muille asianosaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä on nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/tuikelandoympalvelinkeskusYVA sekä viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/ → Kaakkois-Suomi.

9 Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Tästä perustellusta päätelmästä peritään Tuike Finland Oy:ltä maksu, jonka suuruus on 11 000 euroa. Maksupäätös on annettu valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla ja sen määrä perustuu valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023). Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (14-23 henkilötyöpäivää).

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä. Linkki myyntilaskutusta koskevaan oikaisuvaatimusosoitukseen: <https://www.keha-keskus.fi/fi/web/guest/tehtavat-ja-palvelut/oikaisuvaatimus-ja-muutoksenhaku> .

10 Sovelletut säännökset

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 19 ja 23 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2024 2 §.

20.6.2024

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt hydrogeologi Katriina Keskitalo ja ratkaissut johtaja Visa Niittyneemi.

Tämä asiakirja KASELY/148/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/148/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Keskitalo Katriina 20.06.2024 10:55

Ratkaisija Niittyniemi Visa 20.06.2024 12:48